

gemeente
Zoetermeer

Ieder kind gelijke kansen

Onderwijsachterstandenbeleid
gemeente Zoetermeer 2019 - 2022

Inhoud

Voorwoord	3		
1 Inleiding	4	Bijlagen	20
1.1 Doel van dit beleidsplan	4		
2 Wettelijk kader onderwijsachterstandenbeleid	6	Bijlage 1:	
2.1 Actualisatie onderwijsachterstandenbeleid	6	Activiteiten gelijke kansen	20
2.2 Impuls Actieplan Gelijke kansen	7		
3 Onderwijsachterstandenbeleid in relatie tot andere beleidsterreinen	8	Bijlage 2:	
3.1 Onderwijsbeleid context Gelijke (onderwijs)kansen	8	Achtergrondinformatie bepaling nieuwe peuteraanbod in Zoetermeer	23
3.2 Overige beleidsterreinen	8		
4 Terugblik onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018	9	Bijlage 3:	
5 Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	11	Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk	26
5.1 Het doel	11		
5.2 Doorontwikkeling huidig beleid	11		
5.3 Ontwikkelopgaven in relatie tot gelijke kansen in het onderwijs	12		
5.4 Effecten, monitoring en evaluatie	12		
6 Wijzigingen peuteraanbod inclusief voorschoolse educatie	14		
6.1 Huidig peuteraanbod en bereik	14		
6.2 Mogelijke scenario's per 2020	15		
6.2.1 Uitwerking scenario's	15		
6.3 Voorkeursscenario B	17		
6.4 Effecten, monitoring en evaluatie	17		
7 Financiën	18		

Voorwoord

Het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs is een groot goed in Nederland. Het is ook een onmisbare basis voor een maatschappij, waarin wij streven naar het verkleinen van sociaal maatschappelijke ongelijkheid. Een van de mogelijkheden voor het realiseren van gelijke kansen is het vroegtijdig opsporen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Gelijke kansen in het onderwijs raakt vele beleidsterreinen binnen het sociaal domein en het vraagt om een integrale benadering met de inzet van meerdere partijen – scholen, ouders, gemeente, maatschappelijke organisaties, kinderopvang (inclusief de buitenschoolse opvang) en jeugdhulp. Ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, in verbinding met elkaar.

Uit rapporten van de Inspectie van het Onderwijs bleek een toename te ontstaan van kansenongelijkheid. Dit was aanleiding voor het Rijk om in 2016 het Actieplan ‘Gelijke kansen in het onderwijs’ te lanceren en een impuls te geven aan beleid om de onderwijs- en ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Het blijven investeren in gelijke kansen in het onderwijs blijft op landelijk en gemeentelijk niveau noodzakelijk. Dit onderschrijft de gemeente, omdat ieder kind in Zoetermeer – ongeacht afkomst of achtergrond – zijn kansen moet kunnen grijpen en zijn talenten ten volle moet kunnen ontwikkelen. Omstandigheden rondom het kind mogen dat niet belemmeren: niet de wijk waar het kind woont, laag inkomen van het gezin, ouders die de Nederlandse taal minder beheersen of een lager opleidingsniveau hebben.

De gemeente Zoetermeer blijft de komende jaren inzetten op goed onderwijs-achterstandenbeleid. Op basis van de evaluatie van het onderwijsachterstandenbeleid over de periode 2011 tot 2018 kunnen wij tevreden spreken van mooie successen. Er is onder andere een kwalitatief goed aanbod van voor- en voerschoolse voorzieningen dat financieel toegankelijk is. Daarmee bereiken we een groot deel van de kinderen die tot de doelgroep horen.

We staan voor een nieuwe beleidsperiode in het onderwijsachterstandenbeleid. Onze ambitie is om de komende periode succesvolle activiteiten voort te zetten en het accent te leggen op doorontwikkeling van een bredere, integrale aanpak. We sluiten daarbij aan bij de thema's in het landelijke actieplan gelijke kansen: soepele overgangen, stimulerend onderwijs en sterke netwerken. Daardoor staat het gemeentelijk beleid en de activiteiten die wij in Zoetermeer verrichten in een bredere context gericht op het vergroten van gelijke kansen voor kinderen. De kracht die daaronder ligt is samenwerking. Werken aan gelijke kansen is dan ook een ontwikkelopgave samen met partners. Het blijft van belang om goede voorbeelden te delen en op lokaal niveau nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Het kind staat hierbij centraal en ons doel is om nog beter in te spelen op de actuele behoeften van het kind en zijn thuis- en omgevings situatie, zodat kinderen met dezelfde talenten ook dezelfde goede kansen krijgen en kunnen benutten. Het peutersaanbod, waar ook voerschoolse educatie aangeboden wordt, is hierbij onmisbaar.

Namens burgemeester en wethouders,

Jan Iedema
Wethouder onderwijs

1 Inleiding

In Nederland vinden we het maatschappelijk onwenselijk als talenten van kinderen en jongeren onopgemerkt blijven en daardoor hun potentieel niet ten volle benut worden. Wanneer de omgeving van kinderen een optimale ontwikkeling in het onderwijs in de weg staat, spreken we van een (risico op) achterstand die kansenongelijkheid in de hand werkt ¹⁾. Dit kan in potentie leiden tot ongelijke kansen en een maatschappelijke kloof die onder andere zichtbaar is in factoren zoals opleidings- en inkomensniveau en kansen op werk. Maar ook in factoren zoals levensduur en gezondheid, participatie en sociale netwerken.

Het college wil waar mogelijk bijdragen aan het verkleinen van sociaal maatschappelijke ongelijkheid in Zoetermeer door het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs. Aan de uitwerking van gelijke kansen zitten verschillende aspecten: enerzijds acties gericht op het voorkomen of beperken van belemmerende omgevingsfactoren en anderzijds het ondersteunen van kinderen met een feitelijke achterstand zoals dat het geval is bij onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

De volgende principes staan centraal:

- Goed onderwijs vormt de basis die nodig is om startkansen te verbeteren en belemmeringen weg te nemen.
- Door vroeg te investeren in het vergroten van onderwijskansen, lopen kinderen een substantieel deel van hun achterstand in, voordat zij starten op de basisschool ²⁾.

1.1 Doel van dit beleidsplan

We staan voor een nieuwe beleidsperiode in het onderwijsachterstandenbeleid. Het tot nu gevoerde onderwijsachterstandenbeleid is geëvalueerd ³⁾. Uit de evaluatie zijn inzichten opgedaan die gebruikt worden om het beleid voor de komende jaren verder vorm te geven. Geconstateerd wordt dat er onder andere een kwalitatief goed aanbod van voor- en vroegschoolse voorzieningen is, dat financieel toegankelijk is. Daarmee bereiken we een groot deel van de kinderen die tot de doelgroep horen. Het college heeft de ambitie om het OAB-beleid te continueren en accenten te leggen tegen de achtergrond van het actieplan 'Gelijke kansen' en de wetswijziging met betrekking tot het onderwijsachterstandenbeleid die met ingang van 2020 zullen gelden. Voor het nieuwe peuteraanbod, waar ook voorschoolse educatie aangeboden wordt, worden drie

uitgewerkte scenario's gepresenteerd en wordt een voorstel gedaan voor een voorkeursscenario dat binnen de beschikbare financiële kaders past.

Door 'gelijke kansen in het onderwijs' als context te gebruiken, willen we tevens zichtbaar maken wat we in Zoetermeer op dit gebied al doen (gemeentelijk gesubsidieerde activiteiten). De nadruk ligt op activiteiten die belemmeringen voor een optimale leeromgeving bij het kind en/of gezin beperken. De verbinding met andere beleidsterreinen zorgt voor een integraal overzicht. 'Gelijke kansen' is dan ook geen nieuw beleidsterrein, maar een rode draad door het onderwijsbeleid en aanpalende beleidsterreinen heen waar we op voortbouwen. Daardoor wordt ook zichtbaar waar ontwikkelopgaven liggen om bestaande activiteiten te versterken.

Samenspraak op dit beleidsplan heeft vorm gekregen via de reguliere overleggen met diverse partners die betrokken zijn bij de ontwikkeling van (jonge) kinderen: het primair, voortgezet en beroepsonderwijs, Platform Kinderopvang, VVE-beleidsgroep, de jeugdgezondheidszorg, de bibliotheek en de Adviesraad Sociaal Domein. Evaluatie van de uitvoering van het huidige onderwijsachterstandenbeleid heeft plaatsgevonden in coproductie met alle betrokkenen. De input is verwerkt in een conceptbeleidsplan, waarop weer schriftelijke consultatie heeft plaatsgevonden. Ook jongeren uit Zoetermeer hebben in het kader van de schooldebatten 'Stadhuis van Democratie', meegedacht over gelijke kansen.

1) Uitgegaan wordt van de brede definitie van onderwijsachterstanden: wanneer leerlingen door een ongunstige economische, sociale of culturele omgeving (met name de thuissituatie) slechter presteren op school (dat wil zeggen dat ze een lagere Cito-score halen in groep 8) dan zij bij een gunstiger situatie zouden kunnen, gezien hun potentieel en intelligentie.

2) Op basis van onderzoek pleit de Onderwijsraad voor het zo vroeg mogelijk investeren in het jonge kind. Dat kan al vanaf de leeftijd van 2 jaar.

3) Zie 'Evaluatie onderwijsachterstandenbeleid gemeente Zoetermeer 2011-2018'.

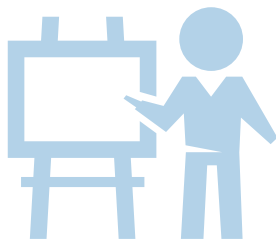
Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de wettelijke kaders kort geschetst met een beschrijving van de verantwoordelijkheden tussen gemeenten en scholen. Hier volgt een weergave van de komende wetswijziging en de aanleiding voor de impuls voor gelijke kansen.

In hoofdstuk 3 staat de context voor gelijke kansen in het onderwijs beschreven.

In hoofdstuk 4 staat beschreven wat we als gemeente de afgelopen jaren hebben gerealiseerd in samenwerking met betrokken partners met in hoofdstuk 5 de beschrijving van het onderwijsachterstandenbeleid in de nieuwe beleidsperiode.

Hoofdstuk 6 gaat uitgebreid in op het peuteraanbod en de mogelijke scenario's per 2020, waarna in hoofdstuk 7 ingegaan wordt op de financiën voor de komende jaren. In de bijlagen is uitgebreide informatie opgenomen over de huidige activiteiten, achtergrond bepaling nieuwe peuteraanbod en de verschillende vormen van kinderopvang in Nederland.

2 Wettelijk kader onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten hebben op grond van de artikelen 165, 166 en 167 van de Wet op het primair onderwijs een verplichting tot het aanbieden van voldoende voorzieningen met voorschoolse educatie in zowel aantal als spreiding voor kinderen met een risico op een onderwijsachterstand binnen de gemeente. Hiervoor ontvangt de gemeente een specifieke uitkering (geoormerkte gelden). Deze uitkering is ook bestemd voor zomerscholen en schakelklassen in het basisonderwijs, aan varianten daarvan of aan andere activiteiten die de beheersing van de Nederlandse taal van leerlingen in het basisonderwijs bevorderen.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor voorschoolse educatie en scholen voor vroegschoolse educatie. Gemeenten en scholen zijn verplicht om samen afspraken te maken over het verbeteren van de leerprestaties van leerlingen met een achterstand. Deze afspraken resulteren in programma's voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Ook zijn gemeenten verplicht afspraken te maken op basis van gelijkwaardigheid met schoolbesturen en houders van kindercentra en peuterspeelzalen. Onder deze afspraken vallen onder andere de doelgroepbepaling, de toeleiding naar de voor- en vroegschoolse voorzieningen en het zorgdragen voor een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

De schoolbesturen primair onderwijs en voortgezet onderwijs zijn verantwoordelijk voor het wegwerken van onderwijsachterstanden bij hun leerlingen. Zoals gezegd is het primair onderwijs specifiek verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie. Daarnaast kunnen in de groepen 3 tot en met 8 ook programma's ingezet worden om leerachterstanden te bestrijden.

In april 2016 heeft toenmalig minister Asscher (minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) [bestuurlijke afspraken](#) met de VNG gemaakt in het kader van 'Een aanbod voor alle peuters'. Goede opvang draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en geeft kinderen een goede start in de maatschappij. Daarom vinden Rijk en gemeenten het belangrijk dat peuters naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan. Voor kinderen van tweeënhalf tot vier jaar moet er een plek op de kinderopvang of peuterspeelzaal zijn. De gemeente ontvangt jaarlijks middelen van het Rijk om er voor te zorgen dat peuters, die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaan en waarvan de ouders geen recht hebben op een kinderopvangtoeslag, twee dagdelen opvang kunnen krijgen. Daarmee is

het aan de gemeente om een aanbod te doen aan peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag. Het Rijk financiert via de kinderopvangtoeslag de opvang van kinderen van werkende ouders (met recht op kinderopvangtoeslag) in alle voorschoolse voorzieningen.

2.1 Actualisatie onderwijsachterstandenbeleid

Begin 2018 heeft het kabinet plannen aangekondigd om extra te gaan investeren in onderwijsachterstandenbeleid ⁴. Drie belangrijke wijzigingen:

- Per 2020 wordt het wettelijk aantal uur voorschoolse educatie uitgebreid.
- Het kabinet wil investeren in verhoging van de kwaliteit van voorschoolse educatie door meer uren hbo-geschoolde professionals in te zetten, naast de mbo-geschoolde professionals.
- De wijze waarop de risico's van kinderen op onderwijsachterstanden worden geïdentificeerd met de zogenoemde 'gewichtenregeling' wordt veranderd. Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft een nieuwe indicator ontwikkeld die onderwijsachterstanden beter in beeld brengt.

Vanaf 2019 gelden nieuwe indicatoren waarop de rijksuitkering gebaseerd wordt:

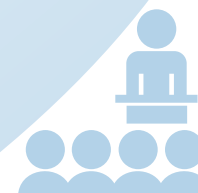
- opleidingsniveau van de moeder en de vader
- gemiddelde opleidingsniveau van de moeders op de school
- het land van herkomst van de ouders
- de verblijfsduur van de moeder in Nederland
- gebruik maken van schuldsanering

De nieuwe indicatoren worden gebruikt als basis voor een nieuwe verdeelsystematiek voor de OAB-middelen die gemeenten en scholen van het Rijk ontvangen ⁵. De verdeling van de middelen over gemeenten en scholen maakt het mogelijk om maatwerk op lokaal niveau te kunnen bieden. Gemeenten behouden ook de komende vier jaar de vrijheid om samen met partners, zelf hun lokale definitie voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te bepalen aangezien zij de kinderen die extra ondersteuning kunnen gebruiken het best in beeld hebben.

Omdat het aantal uur voorschoolse educatie gaat veranderen, verandert ook de wijze waarop het huidige peuteraanbod van speel(taal)huizen is vormgegeven.

⁴) Kamerbrief over investeren in onderwijskansen, 31 januari 2018.

⁵) De nieuwe verdeelsystematiek wordt voor gemeenten per 1 januari 2019 ingevoerd en voor basisscholen per 1 augustus 2019.

2.2 Impuls Actieplan Gelijke kansen

Het blijven investeren in gelijke kansen in het onderwijs blijft op landelijk en gemeentelijk niveau noodzakelijk. Daarom is het landelijk het Actieplan 'Gelijke Kansen in het onderwijs' gelanceerd om een impuls te geven aan beleid om de onderwijs- en ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. De actualisatie van het OAB-beleid wordt in relatie gebracht met de beleidsimpuls rondom gelijke kansen in het onderwijs.

De Inspectie van het Onderwijs heeft in recente jaren gesignaleerd dat de ongelijkheid in onderwijskansen van achterstandsleerlingen (kinderen met een migratieachtergrond en/of laagopgeleide ouders) in Nederland aan het toenemen was⁶⁾. Dit is vooral zichtbaar in de totstandkoming van het basisschooladvies, in de onderbouw van het voortgezet onderwijs en in de instroomkansen in het hoger onderwijs. Kortom, bij cruciale overgangen in de onderwijs. Ook is er een toenemende sociale en economische segregatie zichtbaar doordat ouders vaker kiezen voor scholen met specifieke onderwijsconcepten waar kinderen met een vergelijkbare achtergrond op zitten en de toename van schaduwonderwijs, zoals huiswerkbegeleiding aan kinderen met meer financieel draagkrachtige ouders.

Het actieplan Gelijke Kansen in het onderwijs richt zich op drie lijnen:

1. Soepele overgangen in het onderwijs;
2. Stimulerend onderwijs voor kinderen die van huis uit minder kansen krijgen;
3. Steun voor sterke netwerken rondom kinderen en hun ouders.

In aanvulling op het actieplan is in 2017 de [Gelijke Kansen Alliantie](#) gelanceerd. Onder het motto "Verschil moet er niet zijn, dat moet je maken" is de alliantie opgezet als een open netwerk waar leraren, ouders, schoolbesturen, werkgevers en maatschappelijke organisaties elkaar treffen, inspireren en kennis delen.

6) Zie de rapporten over de Staat van het Onderwijs, *Onderwijsverslag 2014/2015*, *Onderwijsverslag 2015/2016*, *Onderwijsverslag 2016/2017*.

Tabel 1: Vertaling landelijke actieplan naar actielijnen voor gelijke kansen

Rijk	Toelichting	Actielijnen
Soepele overgangen 	Voor kinderen die van huis uit minder ondersteuning en begeleiding krijgen vormen overgangen een risico	Vloeiende Schakelmomenten faciliteren tussen kinderopvang-onderbouw/bovenbouw PO-VO-mbo-hbo.
Stimulerend onderwijs 	De kwaliteit van het onderwijs en de professionals die kinderen begeleiden vormen de belangrijkste factoren voor het realiseren van schoolsucces.	Kwalitatief goede professionals en een gevarieerd educatieprogramma op de kinder- en VVE-opvang en de scholen PO-VO-mbo.
Sterke netwerken 	Niet alle kinderen hebben toegang tot aanvullende hulpbronnen en netwerken van hun ouders.	Signaleren van kwetsbare situaties op sociaal-maatschappelijk vlak en versterken van het persoonlijk netwerk van het kind en zijn ouders.

3 Onderwijsachterstandenbeleid in relatie tot andere beleidsterreinen

3.1 Onderwijsbeleid context Gelijke (onderwijs)kansen

Het college staat voor gelijke kansen voor iedereen die opgroeit in Zoetermeer. Binnen deze maatschappelijke opgave willen we realiseren dat iedereen werkt, leert en/of naar vermogen mee doet ⁷⁾. Kernbegrippen uit de maatschappelijke opgave voor onderwijs zijn: verbeteren startpositie, het jonge kind centraal, terugdringen taalachterstand en één doorgaande ontwikkelingslijn. Daarnaast is het van belang dat als jeugdigen achterblijven in hun ontwikkeling of zich in een kwetsbare positie bevinden, er vroegtijdig wordt gesignaleerd zodat tijdig ondersteuning georganiseerd kan worden. Er is individueel maatwerk dat aansluit op de behoefte van het kind of jongvolwassene. Er zijn ook activiteiten voor groepen omdat we weten dat er een aantal groepen is die extra aandacht nodig heeft, zoals nieuwkomers.

Het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden houdt niet op bij de voor- en vroegschoolse periode, maar vergt een continue inzet in het primair, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. In het kader van gelijke kansen kiezen we voor het hanteren van de leeftijdscategorie 0 tot 23 jaar omdat we de activiteiten over het gehele loopbaan van het kind in beeld willen brengen. Vanuit deze bredere scope kunnen we inzetten op een oudere doelgroep kinderen en op het langer vasthouden van positieve effecten die op jongere leeftijd zijn behaald. Ouders hebben een belangrijke rol bij het creëren van een goede leeromgeving thuis. Ook ouderbetrokkenheid bij de (school)loopbaan van hun kind is bevorderend voor onderwijskansen. Naast de kinderopvangorganisaties en het onderwijs spelen partijen zoals maatschappelijke organisaties, bedrijven, sport en cultuur een rol, omdat ze kinderen via diverse activiteiten de kans geven om op een niet-schoolse manier hun talenten te ontwikkelen. Partijen in de jeugdhulp spelen ook een belangrijke rol in het ondersteunen van jeugdigen en hun ouders bij problemen die het onderwijs kunnen raken, zoals bijvoorbeeld gedrags- en opvoedingsproblemen.

7) Programmabegroting 2019 – 2022

3.2 Overige beleidsterreinen

Bij gelijke onderwijskansen ligt de nadruk op wat nodig is om belemmeringen weg te nemen die door omgevingskenmerken worden beïnvloed. Ook de ouders behoren tot de doelgroepen van dit beleid. Gelijke kansen raakt daarmee aanpalende beleidsterreinen die – specifiek of vanuit het onderwijs – voorwaarden scheppend zijn. Hier wordt verbinding mee gelegd om ervoor te zorgen dat de diverse maatregelen in samenhang op elkaar afgestemd worden en elkaar versterken. De belangrijkste aanpalende beleidsterreinen zijn jeugdhulp en armoedebeleid. Daarnaast zijn er raakvlakken met passend onderwijs, voorkomen voortijdig schoolverlaten en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, laaggeletterdheid en integratie.

• Jeugdhulp

Het doel van jeugdhulp is om voor alle jeugdigen van Zoetermeer, die jeugdhulp nodig hebben, een passend en adequaat aanbod te bieden: zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Hierbij wordt geprobeerd zo goed mogelijk aan te sluiten bij de vindplekken van de jeugdigen. Met hierbinnen de opdracht om oog te houden voor de omstandigheden waarin zij opgroeien, zowel binnen de gezinssituatie als daarbuiten. De vindplekken kinderopvang en onderwijs zijn essentieel en onderlinge samenwerking ter ondersteuning en eventuele monitoring van de jeugdigen is noodzakelijk.

• Armoedebeleid

Een belangrijke oorzaak van kansenongelijkheid in het onderwijs is de inkomenspositie van ouders. Armoede kan leiden tot sociale uitsluiting in het onderwijs, sport en cultuur etc. Armoedebestrijding stelt in het kader van gelijke kansen in het onderwijs voorzieningen beschikbaar die kinderen missen door gebrek aan geld. Het gaat onder meer om schoolbenodigdheden, sportattributen, lidmaatschap van (muziek/sport) verenigingen, zwemles, schoolreisje of een abonnement op de bibliotheek. Deze voorzieningen worden beschikbaar gemaakt via het Kindpakket, de ZoetermeerPas en Stichting Leergeld. Op die manier draagt het armoedebeleid bij aan een positief opgroeklimaat, het voorkomen van sociale uitsluiting en het verlagen van drempels voor volwaardige deelname aan het onderwijs.

In 2019 wordt een nieuwe Kadernota armoede, schuldhulpverlening en re-integratie ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

4 Terugblik onderwijsachterstandenbeleid

2011-2018

Voordat we in gaan op het gemeentelijk OAB-beleid voor de komende periode geven we hieronder weer wat er in de afgelopen periode is gerealiseerd ⁸⁾.

Tabel 2: Doelstellingen en realisatie onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018	
Doelstellingen	Realisatie
Het vaststellen van de doelgroep voor Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE)	<ul style="list-style-type: none"> • Er is samen met de betrokken partijen een definitie voor voorschoolse educatie en een definitie voor vroegschoolse educatie vastgesteld. Beide definities zijn breed geformuleerd om zo elk kind, die extra ondersteuning nodig heeft, gebruik te laten maken van het VVE aanbod ⁹⁾.
Het realiseren van een dekkend en hoogwaardig aanbod van VVE	<ul style="list-style-type: none"> • In bijna elke wijk zijn een of meer locaties voor VVE gerealiseerd. In totaal zijn 19 locaties voor voorschoolse opvang (speeltaalhuizen) en 13 locaties voor vroegschoolse opvang (VVE scholen) gerealiseerd. • Alle VVE locaties maken gebruik van een erkend VVE programma. • Op een aantal reguliere peuterlocaties (Speelhuizen) wordt een 'light' variant van het VVE programma aangeboden. Hierdoor bereiken wij ook doelgroepkinderen die gebruik maken van deze locaties. • Voor de kinderen die gebruik maken van reguliere groepen waar geen VVE aanbod is, kunnen VVE coaches ingezet worden voor kinderen met een achterstand. • Er is geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering van de VVE leerkrachten en de pedagogisch medewerkers door subsidie beschikbaar te stellen aan OnderwijsAdvies. • Er is een "Het speeltaalhuis" gestart waar 20 uur per week VVE wordt aangeboden, in plaats van de gebruikelijke 10 uur per week. Daarnaast worden de groepen van deze locatie begeleid door zowel een pedagogisch medewerker als een onderwijsassistent van de basisschool het Zwanenbos. • In 2015 is gestart met het aanbieden van VVE-cursussen voor gastouders. • In 2017 is de pilot VVE tutoring gestart.

Tabel 2: Doelstellingen en realisatie onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018

Doelstellingen	Realisatie
Inspanningen plegen om het bereik van de doelgroep te vergroten en zorgen voor een goede toeleiding naar de voorschoolse educatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het consultatiebureau (Jeugd gezondheidszorg/JGZ) verzorgt de toeleiding naar het vve aanbod. Indien een kind voldoet aan de doelgroepcriteria, krijgt het een indicatie voor VVE en een verwijzing naar een VVE voorziening. Ouders worden geïnformeerd, gemotiveerd, verwezen en (indien nodig) letterlijk begeleid naar een VVE voorziening. • Het bereik van de doelgroepkinderen bedraagt jaarlijks ongeveer 81%.
Het organiseren van een doorgaande lijn tussen de voorschoolse voorzieningen en het onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • De overdracht van belangrijke informatie tussen de voor- en de vroegscholen vindt plaats via een vastgesteld overdrachtsformulier. Doordat de voorscholen en de vroegscholen met hetzelfde programma werken, is er sprake van een doorgaande leerlijn tussen deze voorzieningen. • Één keer per jaar verzorgt OnderwijsAdvies per wijk een 'Wijknetwerkbijeenkomst jonge kind'. De betrokkenen van de voor- en vroegscholen in een wijk ontmoeten elkaar en bespreken gezamenlijk een inhoudelijk thema dat betrekking heeft op de ontwikkeling van het jonge kind.
Inzet hbo-érs op de voorscholen	<ul style="list-style-type: none"> • De voorscholen hebben in 2015 extra subsidie ontvangen voor het scholen van pedagogisch medewerkers. Met deze subsidie is het mogelijk gemaakt om een aantal medewerkers een EVC traject bachelor pedagogiek te laten volgen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in meer HBO geschoolde medewerkers.
Hanteren van een kindvolgsysteem	<ul style="list-style-type: none"> • Alle VVE locaties maken gebruik van een kindvolgsysteem. Een uitdraai van de gegevens van een doelgroepkind wordt als bijlage bij het overdrachtsformulier van de voor- naar de vroegschool gevoegd.

8) Voor nadere informatie wordt verwezen naar de 'Evaluatie onderwijsachterstandenbeleid gemeente Zoetermeer 2011-2018'.

9) Voor de definitie, zie bijlage 2.

Tabel 2: Doelstellingen en realisatie onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018

Doelstellingen	Realisatie
Schakelklassen of zomerscholen	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn de afgelopen jaren negen schakelklassen gerealiseerd. Het gaat hier om deeltijdschakelklassen waarin kinderen extra ondersteuning krijgen bij taal en/of rekenen. • Samen met de partners is er voor gekozen om geen zomerschool te realiseren in Zoetermeer. De reden hiervoor was dat er al diverse activiteiten aangeboden worden, gericht op betere schoolprestaties en algemene ontwikkeling. Zo is er onder andere een verlengde schooldag op de basisschool Florence Nightingale. De schooldag is op deze school iets langer waardoor er meer tijd is extra activiteiten. Daarnaast worden er, vanuit het Brede School beleid, extra activiteiten aangeboden op de VVE scholen, gericht op de brede ontwikkeling van een kind. Wel verdient het de aandacht om het bestaande aanbod af te stemmen, inzichtelijk te maken en de toegankelijkheid laagdrempelig te maken voor de doelgroep.
Uitbreiding aantal VVE plaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • De afgelopen jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden van het aantal reguliere peuterplaatsen naar VVE plaatsen. Hierdoor zijn er meer VVE plekken beschikbaar gekomen.
Pilot toeleiding	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de kinderen die met de reguliere aanpak door de JGZ niet bereikt worden, is de activiteit “Versterkte toeleiding VVE” gerealiseerd. Het project is een samenwerking tussen Stichting Piëzo, JGZ en Kern Kinderopvang Zoetermeer. De ouders die nog geen gebruik maken van het aanbod worden benaderd en begeleid naar het VVE aanbod. Stichting Piëzo vervult in dit kader een belangrijke schakel; deze organisatie zet bezoekvrouwen in, die aanwezig zijn bij het inloopsprekuren van het consultatiebureau en deze dragen vanuit hun functie bij aan de gewenste toeleiding naar VVE voorscholen. Jaarlijks worden er, via de versterkte toeleiding, ongeveer 60 peuters naar het VVE aanbod toegeleid.
Pedagogische medewerkers met taalniveau 3F	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de afgelopen periode subsidie beschikbaar gesteld om alle pedagogisch medewerkers, die werkzaam zijn op een VVE groep, te toetsen op het taalniveau 3F. Wanneer het taalniveau van de medewerkers lager was van 3F, hebben de medewerkers een taaltraject gevolgd om alsnog het gewenste niveau te halen.

Naast de wettelijke taken en de bestuursafspraken heeft de raad gemeentelijke uitgangspunten vastgesteld. De gemeentelijke uitgangspunten zijn als volgt gerealiseerd:

- **De nadruk van het beleid leggen op het jonge kind, zonder alle bestaande aanpakken van het taalbeleid in het basisonderwijs te laten vervallen**
 - Het gemeentelijk beleid was primair gericht op voor- en vroegschoolse educatie. De afspraken hierover zijn vastgelegd in “Afspraken voor- en vroegschoolse educatie in Zoetermeer 2016-2020”.
 - Jaarlijks is ongeveer de helft van het budget beschikbaar gesteld aan het in stand houden van kwalitatief goede voor- en vroegschoolse educatie. De nadruk heeft gelegen op de voorschoolse periode, omdat de vroegscholen ook vanuit het onderwijs bekostigd worden.
- **Het taalbeleid in het basisonderwijs te continueren en het bieden van ruimte voor het ontwikkelen van integrale vernieuwende aanpakken op het terrein van schakelklassen (op basis van cofinanciering)**
 - De schoolbesturen hebben het taalbeleid ook in de periode 2011-2018 aangeboden. Dit taalbeleid is onder andere aangeboden in taalklassen voor vluchtelingen en (deeltijd) schakelklassen. Bij beide vormen van het taalaanbod was sprake van cofinanciering door de schoolbesturen.
 - Door het realiseren van bibliotheken op school (dBossen) is er meer aandacht gekomen voor het bevorderen van het leesplezier en mediawijsheid op school en thuis. De activiteiten zijn bedoeld voor alle leerlingen, maar met name voor de leerlingen met een achterstand is het bevorderen van het leesklimaat extra belangrijk. Via de Bibliotheek op School worden daarnaast maatwerktrajecten opgezet om ouders te begeleiden bij een positieve leesopvoeding van hun kinderen, bijvoorbeeld in aansluiting op andere leesopvoedingsprojecten zoals de VoorleesExpress.
- **Ouderbetrokkenheidsprojecten optimaliseren**
 - **Ouderkamers:** De ouderkamers op de VVE scholen zijn verder ontwikkeld. In deze ouderkamers organiseren (gast)ouders van Piëzo diverse activiteiten om de ouders te betrekken bij de school en het VVE aanbod.
 - **Training en begeleiding (gast)ouders ouderkamers:** De gastouders die werkzaam zijn in de ouderkamers worden getraind en begeleid door Stichting Piëzo, om hun activiteiten zo goed mogelijk uit te voeren.
 - **De Voorleesexpress:** De VoorleesExpress is een project dat wordt uitgevoerd door Piëzo. Vrijwilligers lezen voor in gezinnen met als doel taalachterstanden bij kinderen te verminderen en ouders praktische handvatten te bieden om het voorlezen door de ouders/verzorgers zelf verder voort te zetten.

5 Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022

5.1 Het doel

Het doel van het gemeentelijk beleid is het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden. Samen met onderwijs- en maatschappelijke partners geeft de gemeente vorm aan verschillende projecten en activiteiten die bijdragen aan het bestrijden van onderwijsachterstanden. De betrokken partners waarderen het huidige beleid voor onderwijsachterstanden gemiddeld met een 7,3. De kwaliteit van het aanbod is goed en wij bereiken een groot deel van de doelgroepkinderen met het bestaande VVE aanbod. Naast de wettelijke taken en de gemeentelijke uitgangspunten zijn er aanvullende activiteiten gesubsidieerd om onderwijsachterstanden daar waar mogelijk te voorkomen en terug te dringen. In de infographic op bladzijde 13 is dit overzicht schematisch weergegeven. Het is een breed palet aan activiteiten die tot nu toe voor verschillende leeftijdsgroepen beschikbaar is. In bijlage 1 is een uitgebreid overzicht van alle activiteiten opgenomen.

5.2 Doorontwikkeling huidig beleid

Op basis van de evaluatie van het huidige beleid, de input van partners en de uitkomsten van de samenspraak over gelijke (onderwijs)kansen is de conclusie dat de huidige uitgangspunten nog steeds aansluiten op de praktijk. Daarom wordt voorgesteld onderstaande uitgangspunten voor de nieuwe beleidsperiode voort te zetten:

- De nadruk van het beleid blijven leggen op het jonge kind;
- Het in stand houden van voldoende en gespreid aanbod voor (doelgroep)peuters;
- Het verder verhogen van de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie;
- Het taalbeleid in het basisonderwijs continueren;
- Ouderbetrokkenheidsprojecten optimaliseren;
- Het voortzetten en uitbreiden van effectief ondersteunende projecten in het kader van onderwijsachterstanden.

Ondanks dat de partners tevreden zijn over het huidige beleid, kan het nog beter. Onze ambitie is om de komende periode succesvolle activiteiten voort te zetten en het accent te leggen op doorontwikkeling van een bredere, integrale aanpak. We sluiten daarbij aan bij de thema's in het landelijke actieplan gelijke kansen: soepele overgangen, stimulerend onderwijs en sterke netwerken.

Met de onderstaande acties gaan wij de komende periode aan de slag:

<p>Soepele overgangen</p> 	<p>a. Meer aandacht voor activiteiten voor de oudere leerling/student in een achterstandsituatie met name in de leeftijd van 16 tot 23 jaar, omdat uit de inventarisatie van de bestaande activiteiten blijkt dat hier beperkt op ingezet wordt.</p> <p>b. Voor de aansluiting van voorschool, buitenschoolse opvang en basisschool wordt verder geïnvesteerd in het IKC. Daarbij is aandacht voor de aansluiting met wijknetwerkbijeenkomsten voor het jonge kind in die wijken waar dat effectief blijkt en op basis van behoefte.</p>
<p>Stimulerend onderwijs</p> 	<p>a. Verder ontwikkelen van het bestaande aanbod voor peuters naar een nieuw peuteraanbod met voorschoolse educatie, dat voldoet aan de nieuwe eisen voor voorschoolse educatie. De wijze waarop het nieuwe aanbod kan worden vormgegeven is in hoofdstuk 6 verder uitgewerkt.</p> <p>b. Extra ondersteuning mogelijk maken door middel van VVE-tutoring.</p> <p>c. Extra aandacht voor het bevorderen van de leesbevordering bij kinderen (en ouders).</p> <p>d. Een verdiepingsslag deskundigheidsbevordering VVE realiseren. De gemeente draagt vanuit de beschikbare budgetten bij aan extra scholing voor de professionals in de kinderopvang. De volledige verantwoordelijkheid voor goede professionals ligt bij de kinderopvangorganisaties (en onderwijs) zelf.</p> <p>e. Betere samenwerking en afstemming van het bestaande aanbod in de zomervakantie, gericht op de taal en bredere ontwikkeling van kinderen.</p> <p>f. Versterken van de toeleiding van de doelgroepkinderen naar het bestaande zomeraanbod.</p> <p>g. Meer vrijheid voor gesubsidieerde organisaties om de subsidiemiddelen over de verschillende (vooraf vastgestelde) activiteiten te verdelen, om zo de middelen optimaal en naar behoefte in te zetten.</p> <p>h. Onderzoeken hoe huiswerk- en studiebegeleiding op het voortgezet en middelbaarberoepsonderwijs beter vormgegeven kan worden zodat de doelgroep hier meer van profiteert.</p>
<p>Sterke netwerken</p> 	<p>a. In 2019 wordt de Talentenacademie binnen beschikbare budgetten in Oosterheem voortgezet. De driejarige pilot in Palenstein wordt afgerond en gefaseerd verplaatst naar Buytenwegh/Meerzicht zodat kinderen in die wijken daar ook aan kunnen deelnemen.</p> <p>b. Het onderzoeken van de mogelijkheden voor het afleggen van huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen door professionals die betrokken zijn bij voorschoolse educatie. Deze persoonlijke benadering kan helpen om ouders (en hun netwerk) meer te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.</p>

5.3 Ontwikkelopgaven in relatie tot gelijke kansen in het onderwijs

Werken aan gelijke kansen beschouwen we als een ontwikkelopgave om samen met partners verdere invulling aan te geven. De activiteiten en voorzieningen die er momenteel zijn vormen geen statisch geheel, maar kunnen op basis van nieuwe inzichten en keuzes veranderen of in accent verschuiven. Dat zal moeten blijken uit afzonderlijke project-evaluaties. Vanuit de optiek van doeltreffendheid is het van belang om onderzoek naar bewezen effectieve interventies te volgen om nieuwe keuzes te onderbouwen. Te denken valt aan goede voorbeelden binnen de Gelijke kansenalliantie die in de Zoetermeerse context meerwaarde kunnen bieden. Voor de komende periode zijn ontwikkelopgaven geformuleerd. Hierover gaan en blijven we in gesprek met partners.

- a. Ruimtelijke dimensie: Aansluiten bij de mogelijkheden om het thema gelijke kansen in het onderwijs te betrekken bij de pilot wijkverkenning ¹⁰ en de gevolgen van de uitbreiding van het voorschoolse aanbod te betrekken bij het onderwerp onderwijsvastgoed.
- b. Ouderbetrokkenheid: Een integraal ouderbeleid dat ouders vanuit meerdere perspectieven beschouwt: positie op de arbeidsmarkt, geletterdheid, schulden etc.
- c. Verbinding met jeugdhulp: Binnen de groep VVE-kinderen zitten kwetsbare kinderen o.b.v. eigen of gezinskenmerken. Onderzoeken hoe deze kwetsbare groep binnen de groep VVE-kinderen gemonitord kan worden en welke partij hiervoor de regie heeft. Wij zullen hierbij zoveel mogelijk aansluiten op de reeds bestaande structuren.
- d. Armoedebeleid: Armoede beïnvloedt alle levensgebieden van kinderen en is een complex probleem. Wanneer er thuis niet genoeg geld is voor eten kan dat betekenen dat kinderen noodgedwongen hongerig op school aankomen en heeft dit mogelijk effect op de concentratie en leerprestaties. Dit hoeft echter niet alleen voor te komen bij kinderen uit arme gezinnen; geen kind zou met honger naar school moeten gaan. Verkennen hoe groot deze problematiek in Zoetermeer is en vanuit welke insteek uitvoering kan worden gegeven aan 'ontbijt op school'.
- e. Gelijke kansen Alliantie: Samen met partners onderzoeken welke landelijke subsidiemogelijkheden ruimte kunnen bieden aan lokale experimenten.

5.4 Effecten, monitoring en evaluatie

Zoals we dat in de afgelopen jaren hebben gedaan, zullen de resultaten en effecten van de Zoetermeerse inzet op OAB en overige activiteiten in het kader van gelijke kansen worden gemonitord.

Met de activiteiten in het basisonderwijs verwachten wij de volgende effecten en resultaten te bereiken:

- De activiteiten leiden tot grotere ontwikkelingskansen voor kinderen in achterstandssituaties;
- De deelnemers zullen in hun vrije tijd met behulp van de grotere ontwikkelingskansen een positievere bijdrage leveren aan hun leefomgeving;
- De ouderbetrokkenheid wordt verhoogd door het bieden van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat.

De effecten en resultaten worden als volgt gemeten:

- Minimaal 50% van de leerlingen, die hebben deelgenomen aan een of meerdere van de gesubsidieerde activiteiten, hebben een meer dan gemiddelde leerwinst behaald;
- De ouderbetrokkenheid wordt gemeten door middel van de gemiddelde scores op de verschillende ouderbetrokkenheidsonderdelen.

De effecten en resultaten van het peuteraanbod inclusief voorschoolse educatie worden in het volgende hoofdstuk beschreven.

Verantwoording over de activiteiten wordt afgelegd in de jaarrekening en bij de vaststelling van de subsidies. Jaarlijks stelt de gemeente een monitor voor- en vroegschoolse educatie op. Hierin wordt de behaalde leerwinst van de doelgroepkinderen weergegeven. Over gelijke kansen in het onderwijs willen wij met partners in gesprek blijven. Dit kan o.a. in het kader van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en het Lokaal Educatief Forum (LEF).

10) De pilot wijkverkenning in Zoetermeer is een nieuwe werkwijze met als doel te komen tot een ontwikkelstrategie voor een aantoonbare, merkbare en zichtbare verbetering van de leef- en woonomgeving.

SOEPELE OVERGANGEN

- 0-4 jaar
 - Toeleiding (vanuit consultatiebureaus)
 - Doorgaande ontwikkellijn van voor- en vroegschool
 - VVE-aanbod
 - Brede ontwikkeling
- 4-12 jaar
 - Integrale kindcentra (IKC)
 - Taalklassen
 - Talentenacademie
 - Mentorproject
- 12-18 jaar
 - School's Cool
 - Loopbaanoriëntatie
 - Talentenacademie
- 16-23 jaar
 - Talent & Oriëntatie
- Ouders
 - Loopbaanoriëntatie: Bekijkjetoekomstnu.nl

STIMULEREND ONDERWIJS

- 0-4 jaar
 - Speel(taal)huizen
 - VVE-aanbod, -coaches, -tutoring
- 4-12 jaar
 - VVE-aanbod, -tutoring
 - Taalonderwijs (NT2)
 - Brede school
 - De bibliotheek op school (dBos)
 - Verlengde schooldag
 - Schoolreisbijdrage
 - Sport- en cultuuractiviteiten voor en na school
- 12-18 jaar
 - Huiswerkbegeleiding
 - Sociaal maatschappelijk werk in ISK
 - Cultuureducatie
 - Internationale Schakelklassen
 - Schoolreisbijdrage
- 16-23 jaar
 - Internationale Schakelklassen
- Ouders
 - DigiTaalhuis
 - Volksuniversiteit

STERKE NETWERKEN

- 0-4 jaar
 - Ouderbetrokkenheid
 - Voorleesactiviteiten vanuit de bibliotheek
 - Kinderopvang-sociaal medische indicatie
- 4-12 jaar
 - VoorleesExpress
 - Kindpakket armoedebeleid
 - Zoetermeerpas
 - St. Leergeld
- 12-18 jaar
 - Pilot Artlab ISK 2019
 - Kindpakket armoedebeleid
 - Zoetermeerpas
 - St. Leergeld
- 16-23 jaar
 - Kindpakket armoedebeleid
 - Zwemlessen, fietslessen en verkeerslessen ISK
 - Zoetermeerpas
 - St. Leergeld
- Ouders
 - Begeleiding vergunninghoudersgezinnen
 - Ouderkamers op VVE-scholen
 - Zoetermeerpas

ouders

MBO/HBO 16-23 JAAR

VOORSCHOOLS
0-4 JAAR

PRIMAIR ONDERWIJS
4-12 JAAR

VOORGEZET ONDERWIJS
12-18 JAAR

6 Wijzigingen peuteraanbod inclusief voorschoolse educatie

De gemeente streeft er naar dat elke peuter in Zoetermeer gebruik maakt van een vorm van opvang ¹¹⁾. Per 2018 is er wettelijk geen onderscheid meer tussen de voormalige peuterspeelzalen en kinderdagopvang. In Zoetermeer zijn de peuterspeelzalen al in 2015 geharmoniseerd. Sinds de harmonisatie gelden voor zowel de kinderdagverblijven als de voormalige peuterspeelzalen dezelfde kwaliteitseisen. Ook kunnen werkende ouders, sinds de harmonisatie, kinderopvangtoeslag aanvragen bij de belastingdienst voor deelname aan de speel(taal)huizen. Hierdoor kan elke peuter zich zo goed mogelijk ontwikkelen en voorbereiden op een goede start op de basisschool. Het onderwijs acht het strikt noodzakelijk dat er (met name voor doelgroepkinderen) voorschoolse educatie is. Daarmee wordt voorkomen, dat kinderen met een (grote) achterstand aan hun onderwijsloopbaan beginnen en daarbij gedurende een groot aantal jaren ‘achter de feiten aanlopen’ en vaker een beroep moeten doen op extra ondersteuning. Daarbij is het van belang dat segregatie zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Omdat het aantal uur voorschoolse educatie gaat veranderen, verandert ook de wijze waarop het huidige peuteraanbod van speel(taal)huizen is vormgegeven. De wetwijziging en het extra rijksbudget bieden nieuwe kansen om het huidige aanbod verder te harmoniseren en zo te komen tot een zo geïntegreerd mogelijk aanbod in Zoetermeer. Voordat de mogelijke scenario's worden gepresenteerd volgt eerst een uiteenzetting van het huidige peuteraanbod en bereik.

6.1 Huidig peuteraanbod en bereik

De afgelopen jaren hebben de partners en de gemeente veel geïnvesteerd in de kwaliteit van het peuteraanbod en de voorschoolse educatie in Zoetermeer. Er is veel in het jonge kind geïnvesteerd omdat vroegtijdige inzet de kans op inzet van zwaardere ondersteuning op latere leeftijd vermindert.

Het reguliere aanbod op de speelhuizen bestaat uit 5 uur per week. Op deze locaties wordt een light variant van voorschoolse educatie aangeboden. Op de huidige speel-taalhuizen wordt voorschoolse educatie aangeboden, dat bestaat uit 10 uur per week.

Op de Speeltaalhuizen is gekozen voor een integraal aanbod aan zowel doelgroep peuters als reguliere peuters. De ervaringen met het integrale aanbod zijn erg positief. Het aantal speeltaalhuizen is de laatste jaren toegenomen, terwijl het aantal speelhuizen is afgenomen. Wanneer een speelhuis meer dan 33% doelgroep peuters heeft, wordt de locatie gewijzigd in een speeltaalhuis. Op het speeltaalhuis bij de basisschool Het Zwanenbos in de wijk Meerzicht wordt sinds een aantal jaar een uitgebreider aanbod van voorschoolse educatie aangeboden. In plaats van 10 uur per week wordt daar 20 uur per week voorschoolse educatie aangeboden aan doelgroep peuters. Op deze locatie was er behoefte aan een uitbreiding van extra uren voorschoolse educatie, omdat de achterstanden bij de peuters op deze locatie groot waren en nog steeds zijn. De basisschool ziet duidelijk effect van dit extra aanbod bij de peuters.

Tabel 3: Huidige peuteraanbod gemeente Zoetermeer

	Doelgroep peuters	Reguliere peuters
Uren per week	10 uur (Speeltaalhuis)	5 uur (Speelhuis) of 6,7 uur (Speeltaalhuis)
Dagdelen per week	3 dagdelen	2 dagdelen
Startleeftijd	2 jaar	2 jaar
Max. groepsgrootte	14 peuters	14 peuters

In Zoetermeer woonden op 1 januari 2018 2.751 peuters in de leeftijd van twee tot vier jaar (bron BRP). Volgens de meest recente gemeentelijke bevolkingsprognoses blijft het aantal peuters de komende jaren redelijk stabiel. Hierbij is geen rekening gehouden met de gevolgen van de schaa sprong. Het aantal peuters dat gebruik maakt van een vorm van kinderopvang in Zoetermeer, was de afgelopen jaren tussen de 80% en 85%. Dit blijkt uit de uitdraag die jaarlijks gedaan wordt onder de aanbieders in Zoetermeer. Het merendeel van de peuters in Zoetermeer gaat naar een kinderdagverblijf of een gastouder. Het totaal aantal peuters dat gebruik maakt van een speel(taal)huis was in 2018 circa 720. Het gaat hierbij om 460 peuters zonder indicatie voor voorschoolse educatie (reguliere peuters) en 260 peuters met een indicatie (doelgroep peuters). Van de reguliere peuters gaat ongeveer de helft naar een speelhuis. De andere helft maakt gebruik van het aanbod op een speeltaalhuis.

11) Er bestaan verschillende vormen van kinderopvang in Nederland (zie verder bijlage 3).

Van alle doelgroep peuters in Zoetermeer maakt ongeveer 70% gebruik van voorschoolse educatie op een Speeltaalhuis. Ongeveer 10% maakt gebruik van een andere vorm van kinderopvang, waar geen of in een beperkte vorm voorschoolse educatie wordt aangeboden. De gegevens over het bereik worden jaarlijks beschikbaar gesteld door het consultatiebureau, die ook de indicaties voor voorschoolse educatie afgeeft. Het streven is om alle doelgroep peuters voorschoolse educatie aan te kunnen bieden. Door het peuteraanbod verder te harmoniseren verwachten wij het bereik van de doelgroep verder te verhogen. Daarnaast blijft het verhogen van het bereik een speerpunt binnen het nieuwe beleid.

6.2 Mogelijke scenario's per 2020

Er zijn drie scenario's uitgewerkt om het nieuwe peuteraanbod vorm te geven met de uitbreiding van 10 uur per week naar 16 uur per week. Gemeenten moeten vanaf 2020 in totaal 960 uur voorschoolse educatie aanbieden aan de doelgroep peuters tussen de tweeënhalf en vier jaar. Per dag mag maximaal zes uur voorschoolse educatie meetellen voor deze norm. Het totaal aantal uren voorschoolse educatie dat in anderhalf jaar moet worden aangeboden (960), is gebaseerd op de volgende rekensom: 1,5 jaar x 40 weken x 16 uur per week ¹²⁾. Daarnaast moeten er verplichte uren door hbo-geschoolde medewerkers ingezet worden op de VVE groepen.

Het is van belang dat het gekozen scenario voldoet aan alle wettelijke eisen. Per scenario zijn er diverse subkeuzes mogelijk om het nieuwe aanbod vorm te geven. De subkeuzes zijn in bijlage 2 verder uitgewerkt. Elke subkeuze heeft direct gevolgen voor de hoogte van het subsidiebedrag dat wij als gemeente beschikbaar stellen ¹³⁾. Het gaat hierbij met name om:

- de bepaling van de doelgroep voor voorschoolse educatie
- de groepsgrootte
- de startleeftijd
- de inzet van 960 uur voorschoolse educatie verdeeld over dagdelen en weken
- het aantal uur dat aan reguliere peuters wordt aangeboden
- de berekening van de (inkomensafhankelijke)ouderbijdrage

6.2.1 Uitwerking scenario's

De uitgewerkte scenario's zijn:

- **Scenario A:** Twee voorzieningen voor peuters, een voor de doelgroep peuters en een aparte voorziening voor de reguliere peuters (homogene groepen).
- **Scenario B:** Eén geïntegreerde peutervoorziening met voorschoolse educatie waar alle peuters gebruik van kunnen maken (heterogene groepen).
- **Scenario C:** Twee voorzieningen voor peuters, één voor zowel de doelgroep peuters en reguliere peuters (heterogene groepen) en een voorziening voor alleen reguliere peuters (homogene groepen).

In de tabellen 4 t/m 7 zijn de scenario's en hun voor- en tegenargumenten inzichtelijk gemaakt.

Tabel 4: Scenario's nieuw aanbod			
Subkeuze	Scenario A (Minimumvariant)	Scenario B (Voorkeursvariant)	Scenario C (Mix variant)
Startleeftijd (doelgroep en reguliere) peuters	2 jaar	2 jaar	2 jaar
Aanbod reguliere peuters	2 dagdelen van 2,5 uur (5 uur)	2 dagdelen van 4 uur (8 uur)	2 dagdelen van 2,5 uur (5 uur) OF 2 dagdelen van 4 uur (8 uur)
Aanbod doelgroep peuters	4 dagdelen van 4 uur (16 uur)	4 dagdelen van 4 uur (16 uur)	4 dagdelen van 4 uur (16 uur)
Max. groepsgrootte	16 peuters	16 peuters	16 peuters
Gemengde groepen	Nee	Ja	Ja, deels

¹²⁾ Peuterspeelzalen zijn van oudsher 40 weken per jaar open.

¹³⁾ In bijlage 2 is achtergrondinformatie te vinden op basis waarvan de sub-keuzes zijn uitgewerkt.

Tabel 5: Uitwerking Scenario A

Scenario A gaat uit van twee aparte voorzieningen, een voorziening voor doelgroep peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie en een aparte voorziening voor kinderen zonder indicatie.

Argumenten voor	Argumenten tegen
<ul style="list-style-type: none"> Dit is financieel de goedkoopste optie. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit scenario bevordert de segregatie en is niet in lijn met hoe het onderwijs in Nederland is georganiseerd. Het huidige onderwijsstelsel is er op gericht om kinderen die extra ondersteuning of hulp nodig hebben zoveel mogelijk in de gewone schoolomgeving op te vangen. De specifieke hulp wordt naar het kind gebracht in de reguliere school. Het landelijk beleid is er op gericht om de verschillende voorzieningen voor peuters zoveel mogelijk te harmoniseren. Bij deze variant blijven er twee voorzieningen bestaan. VVE doelgroepkinderen leren bij aparte voorzieningen niet van de kinderen zonder achterstanden. De reguliere peuters die nu gebruik maken van de speeltaalhuizen moeten allemaal verplaatst worden naar speelhuizen. Het aantal voorzieningen met voorschoolse educatie wordt lager, wat invloed kan hebben op het bereik van doelgroep peuters.

NB: Een aantal consequenties, zoals het effect op vastgoed en de eventuele herplaatsing van peuters bij scenario A en C zijn op dit moment nog niet bekend.

Tabel 6: Uitwerking Scenario B

Dit scenario gaat uit van een geïntegreerde voorziening voor peuters, waarbij peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie en peuters zonder indicatie in gemixte groepen een aanbod krijgen.

Argumenten voor	Argumenten tegen
<ul style="list-style-type: none"> Dit scenario bevordert de integratie en voorkomt segregatie. Peuters met en zonder indicatie voor voorschoolse educatie kunnen op alle locaties terecht. Dit werkt drempelverlagend voor ouders. VVE doelgroepkinderen leren van de kinderen zonder achterstanden. Het landelijk beleid is er op gericht om de verschillende voorzieningen voor peuters zoveel mogelijk te harmoniseren. Bij deze variant is dat optimaal. 	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal uur dat afgenomen kan worden neemt toe. Hierdoor stijgen ook de kosten voor de gemeente voor de peuters zonder indicatie (reguliere peuters). <ul style="list-style-type: none"> Deze peuters gaan meer uren per week gebruik maken van het aanbod. Een deel van de ouders gaat meer betalen aan ouderbijdrage. Het aantal uren voor reguliere peuters neemt ook toe, terwijl dit wettelijk niet vereist is. Het is vanuit pedagogisch oogpunt onwenselijk als reguliere peuters korter komen dan doelgroep peuters. Dit zorgt voor onrust in de (gemengde) groep. Het effect op het totaal aan peuter-voorzieningen in de stad is nog niet bekend.

Tabel 7: Uitwerking Scenario C

In dit scenario blijven er, net als in de huidige situatie, twee voorzieningen bestaan. Er is een voorziening voor kinderen zonder VVE indicatie en een voorziening voor kinderen met en zonder VVE indicatie.

Argumenten voor	Argumenten tegen
<ul style="list-style-type: none"> Voor dit scenario zijn weinig aanpassingen (waaronder huisvesting) nodig. Er blijven gemixte groepen bestaan wat segregatie op deze plekken tegengaat. Deze variant lijkt het meest op de huidige situatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Er blijft een bepaalde mate van segregatie bestaan. Het landelijk beleid is er op gericht om de verschillende voorzieningen voor peuters zoveel mogelijk te harmoniseren. Bij deze variant blijven er twee aparte voorzieningen bestaan. Niet alle peuters kunnen overal geplaatst worden. Dit kan voor ouders een drempel zijn.

6.3 Voorkeursscenario B

Scenario B heeft de voorkeur van alle betrokkenen. De argumenten hiervoor zijn hierboven weergegeven. De ervaringen met geïntegreerde groepen in Zoetermeer zijn positief. De extra Rijksmiddelen voor onderwijsachterstanden maken het mogelijk om op alle locaties een geïntegreerd aanbod aan te bieden. De realisatie van dit aanbod past binnen de financiële kaders van de reguliere begroting.

6.4 Effecten, monitoring en evaluatie

Met het peuteraanbod verwachten wij de volgende effecten te bereiken:

- door het exploiteren van voorschoolse voorzieningen en een programatische begeleiding in de vorm van voorschoolse educatie voor VVE-doelgroepkinderen, stromen peuters zonder of met een beperkte(re) achterstand in het onderwijs in;
- Daarnaast wordt een peuteraanbod aangeboden aan alle kinderen die geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag zodat zij dezelfde ontwikkelingskansen krijgen als de kinderen die hier wel recht op hebben;
- Door de versterkte toeleiding volgen meer doelgroepkinderen voorschoolse educatie.
- Het vergroten van de ouderbetrokkenheid door het bieden van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat;
- De professionaliteit van pedagogisch medewerkers wordt verhoogd, waardoor de ontwikkelingskansen van kinderen wordt vergroot;
- Er wordt vroegtijdig hulp of ondersteuning ingeschakeld zodra de behoefte hieraanesignaleerd wordt.

De effecten worden als volgt gemeten:

- Er wordt een meting gehouden om vast te stellen hoeveel kinderen er dankzij de versterkte toeleiding deelnemen aan voorschoolse educatie;
- Bij de overgang naar de basisschool heeft minimaal 50% van de VVE-doelgroepkinderen een meer dan gemiddelde leerwinst op het gebied van beginnende geletterdheid en gecijferdheid;
- De tevredenheid van ouders wordt gemeten door middel van klanttevredenheidsonderzoeken;
- De monitoring op de vroegtijdige hulp of ondersteuning vindt via de jeugdconsultanten plaats.

Verantwoording over de activiteiten wordt afgelegd in de jaarrekening en bij de vaststelling van de subsidies. Jaarlijks stelt de gemeente, op basis van de aangeleverde gegevens van de organisaties een VVE monitor op. De Inspectie van het Onderwijs brengt daarnaast de bereikcijfers van doelgroep peuters jaarlijks in beeld in de Staat van het Onderwijs. Ook wordt op gemeentelijk niveau inzichtelijk gemaakt hoeveel kinderen met een risico op een onderwijsachterstand gebruik maken van de voorschool.

7 Financiën

Het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt gefinancierd met rijksmiddelen en gemeentelijke middelen. Van het Rijk ontvangt de gemeente een specifieke uitkering. Hierdoor is het geormerkt geld voor een gemeente. Gemeenten zijn verplicht die middelen in te zetten voor de bestrijding van onderwijsachterstanden. Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa (Single Information Single Audit). Naast de gemeenten ontvangen ook schoolbesturen middelen van het Rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid. In 2018 en voorgaande jaren bedroeg de specifieke uitkering OAB € 1,7 miljoen. De gemeentelijke middelen voor OAB bedragen jaarlijks € 0,7 miljoen. Daarnaast zijn in 2016-2018 en 2019-2020 door de raad extra gelden beschikbaar gesteld voor taalklassen vergunninghouders. Voor leerlingen in het basisonderwijs betreft dit in 2019 en 2020 135 K.

Zoetermeer ontvangt in 2019 een specifieke uitkering OAB van € 3,95 miljoen. Het bedrag loopt op gedurende de overgangsregeling ¹⁴⁾ en bedraagt vanaf 2022 circa € 4,35 miljoen. Het bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de gemiddelde scores op teldatum jaar t-2 en jaar t-1. De stijging van het uitkeringsbedrag met € 2,2 miljoen in 2019 en met € 2,65 miljoen structureel vanaf 2022 kent twee verklaringen:

- Het Rijk zet in op een groter aanbod van voorschoolse educatie (macro + 170 miljoen);
- De verdelingssystematiek is gewijzigd, zie ook paragraaf 2.1.

Kosten van de scenario's

In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties van de verschillende scenario's in beeld gebracht. Hierbij is rekening gehouden met een onzekerheidsmarge van 15% door aannames over de ouderbijdragen, de kostprijs van het aanbod in de nieuwe situatie en het aantal peuters dat gebruik gaat maken van het aanbod. Genoemde bedragen zijn het maximaal benodigd budget bij het verlangde aanbod. Gemeentelijk budget dat in enig jaar niet wordt besteed, vloeit terug in het begrotingssaldo.

Tabel 8: Kosten van de scenario's		
Aanbod	Kosten, te dekken uit rijksbudget (doelgroep)	Kosten, te dekken uit gemeentelijk budget (niet-doelgroep)
	x € 1.000	x € 1.000
Huidig aanbod (wettelijk voor doelgroep peuters niet meer toegestaan m.i.v. 2020) <ul style="list-style-type: none"> • Doelgroep vanaf 2 jaar 3 dagdelen van 3,33 uur (10 uur) voorschoolse educatie • Reguliere peuters vanaf 2 jaar 2 dagdelen van 3,33 uur (6,66u) speeltaalhuis of 2 dagdelen van 2,5 uur speelhuis (5u regulier). • Max. groepsgrootte 14 peuters 	650	700
Scenario C (aanpassing huidig aanbod aan wettelijke wijziging) <ul style="list-style-type: none"> • Doelgroep vanaf 2 jaar 4 dagdelen van 4 uur (16u) voorschoolse educatie • Reguliere peuters vanaf 2 jaar 2 dagdelen van 4 uur (8u) speeltaalhuis of 2 dagdelen van 2,5 uur speelhuis (5u regulier). • Max. groepsgrootte 16 peuters 	1.600	550
Scenario B (voorkeursvariant) <ul style="list-style-type: none"> • Doelgroep vanaf 2 jaar 4 dagdelen van 4 uur (16 u) voorschoolse educatie. • Reguliere peuters vanaf 2 jaar 2 dagdelen van 4 uur (8u) voorschoolse educatie • Max. groepsgrootte 16 peuters 	1.600	600
Scenario A (minimale variant) <ul style="list-style-type: none"> • Aparte groepen, apart aanbod van 2 dagdelen van 2,5 uur speelhuis voor reguliere peuters vanaf 2 jaar 	1.600	400

14) Het Rijk heeft een overgangsregeling tot en met 2021 ingesteld omdat de nieuwe verdelingssystematiek leidt tot herverdeel-effecten. Het Rijk bepaalt jaarlijks de correctiefactor op het uitkeringsbedrag volgens de nieuwe systematiek (€ 4,35 mln), waardoor de uitkeringsbedragen 2020 en 2021 nog niet precies bekend zijn.

Bij elk van bovenstaande scenario's is er van uitgegaan dat peuters vanaf 2 jaar gebruik gaan maken van het aanbod. Dit is het huidige Zoetermeerse beleid. Het Rijk gaat uit van een startleeftijd van 2,5 jaar. Indien de startleeftijd voor peuters wordt gewijzigd naar 2,5 jaar (ongeacht voor welk scenario wordt gekozen), bespaart dit € 100.000 gemeentelijk OAB budget en wordt het rijksbudget € 300.000 minder belast (te besteden aan andere activiteiten ter bestrijding onderwijsachterstanden of terug te betalen aan Rijk). In bijlage 2, item 7 wordt toegelicht waarom beleidsmatig een startleeftijd van 2 jaar de voorkeur heeft.

De voorkeursvariant (Scenario B) leidt tot het volgende financieel meerjarig beeld voor het totale onderwijsachterstandenbeleid:

15) n de toekenningsbeschikking OAB 2019 is aangegeven dat de Rijksmiddelen binnen het tijdvak 2019-2022 besteed moeten worden, met uitzondering van een bedrag ter grootte van de helft van de uitkering 2022. Dat bedrag kan binnen de wettelijke doelstellingen worden besteed in het volgende tijdvak van vier kalenderjaren. Dit betekent dat zorgvuldig gezien kan worden hoe de extra verkregen middelen effectief kunnen worden ingezet voor de doelgroep en dat de nog niet in 2019, 2020 of 2021 bestede middelen via de balanspost Vooruitontvangen rijks gelden OAB overgeheveld mogen worden naar het volgende jaar. Lasten en baten nemen in het betreffende jaar af met de mutatie van de balanspost.

16) Voor het jaar 2019 is reeds een bezuiniging van € 300.000 (€ 165.000 + € 135.000) verwerkt, zoals opgenomen en toegelicht in het aanvullend begrotingsvoorstel bij de programmabegroting 2019.

17) Voor de doelgroep Vergunninghouders kunnen de taalklassen in het primair onderwijs in 2019 en 2020 worden gefinancierd uit de specifieke rijksuitkering OAB.

Tabel 9: Financieel meerjarig beeld OAB					
x € 1.000	2018	2019	2010	2021	2022
	Voorlopige jaarrekening				
Uitgaven	1.170	1.170	1.170	1.170	1.170
OAB primair onderwijs (PO)	1.150	1.300	2.200	2.200	2.200
Speeltaalhuizen	200	200	-	-	-
Speelhuizen	240	240	240	240	240
OAB voorschools maatwerk	-	1.473	890	890	1.240
Doorontwikkeling OAB doelgroep-kinderen VVE en PO (NB! meeneemregeling ¹⁵⁾	100	100	100	100	100
Loonkosten	2.860	4.483	4.600	4.600	4.950
Totaal uitgaven OAB					
Dekking					
Specifieke uitkering OAB (Rijk)	1.720	3.948	4.000	4.000	4.350
Gemeentelijk budget OAB	700	535 (700-/-165)	700	700	700
Tijdelijk gemeentelijk budget (taalklassen PO vergunninghouders)	140	0 (135-/-135)	135	-	-
Inzet restant OAB middelen tijdvak 2015-2018	600				
Enmalig voordeel 2018 resp. bezuinigingsvoorstel gemeentelijk budget	-300	- ¹⁵⁾	-235 (-100-135)¹⁷⁾	-100	-100
Totaal dekking	2.860	4.483	4.600	4.600	4.600

Bijlage 1: Activiteiten gelijke kansen

Hieronder worden de activiteiten toegelicht langs de drie lijnen van het landelijke actieplan: soepele overgangen, stimulerend onderwijs en sterke netwerken. Sommige activiteiten vallen onder meerdere thema's en kunnen op verschillende leeftijdsgroepen van toepassing zijn. Waar relevant, is gekozen voor de meest praktisch onderverdeling.

1 Soepele overgangen

Voor alle kinderen, maar in het bijzonder degenen die van huis uit minder ondersteuning en begeleiding krijgen, vormen overgangen een risico. Onderzoek laat zien dat leerlingen met dezelfde cognitieve capaciteiten maar verschillende achtergronden heel andere onderwijsloopbanen hebben. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in de schooladviezen die leerlingen krijgen. Soepele overgangen met lage drempels zijn van belang om talenten optimaal te benutten.

Toeleiding naar het voorschoolse aanbod

- In de afgelopen jaren hebben de partijen in Zoetermeer, gestimuleerd door de Bestuursafspraken VVE (G37) gewerkt aan een kwaliteitsimpuls in de voor- en vroegschoolse periode. Bij het jonge kind heeft de jeugdgezondheidszorg (JGZ) via het consultatiebureau een sleutelrol in het verzorgen van de toeleiding naar een VVE-voorziening. Ouders worden geïnformeerd, gemotiveerd, verwezen en (indien nodig) letterlijk begeleid naar een VVE-voorziening. De overdracht van belangrijke informatie tussen de voor- en de vroegscholen vindt plaats via een overdrachtsformulier dat met partners geëvalueerd en geoptimaliseerd is. Dit draagt bij aan een warme overdracht en doordat de voorscholen en de vroegscholen met hetzelfde programma werken, is er sprake van een doorgaande leerlijn tussen deze voorzieningen.
- Voor de kinderen die met de reguliere aanpak door de JGZ niet bereikt worden, is de activiteit "Versterkte toeleiding VVE" gerealiseerd. Het project is een samenwerking tussen Stichting Piëzo, JGZ en Kern Kinderopvang Zoetermeer. De ouders van kinderen die ervoor in aanmerking komen, maar nog geen gebruik maken van het aanbod, worden benaderd en begeleid naar het VVE-aanbod. Stichting Piëzo vervult in dit kader een belangrijke schakel door de inzet van 'bezoekvrouwen en bezoekmannen'. Dit zijn getrainde vrijwilligers die meerdere talen spreken en cultuurkennis hebben. Ze zijn aanwezig bij het inloopspreekuur van het consultatiebureau en dragen vanuit hun rol bij aan de gewenste toeleiding naar een VVE-voorschool.

Op taal en cultuur worden verbindingen gemaakt en worden deelnemers geholpen met het in kaart brengen van de hulpvraag en het inschakelen van eventuele passende zorg. Door de inzet van bezoekvrouwen en bezoekmannen worden gezinnen - van niet Nederlandse afkomst - die in Zoetermeer in een sociaal isolement leven en niet de aansluiting vanzelf kunnen maken richting (volwaardige) maatschappelijke participatie geholpen. Jaarlijks worden er, via de versterkte toeleiding, ongeveer 60 peuters naar het VVE aanbod toegeleid.

- Op reguliere peuterlocaties (speelhuizen) wordt een 'light' variant van het VVE-programma aangeboden. Hierdoor bereiken wij ook doelgroepkinderen die gebruik maken van deze locaties.

Schakel/doorstroomprogramma's

• **Schakelklassen basisonderwijs**

Een schakelklas is een klas waarin leerlingen extra les krijgen in taal, lezen en woordenschat. Het taalprogramma is intensief en er is veel begeleiding. Kinderen kunnen in een schakelklas geplaatst worden als de beheersing van het Nederlands onvoldoende is. De schakelklas in het basisonderwijs is bedoeld voor kinderen in groep 3 tot en met 8. De gemeente draagt financieel bij aan de kosten van deze klassen.

• **Internationale schakelklassen (ISK's) voortgezet onderwijs en taalklassen primair onderwijs**

Voor kinderen van vergunninghouders zijn in het basis- en het voortgezet onderwijs internationale schakelklassen (voortgezet onderwijs) en taalklassen (primair onderwijs) ingericht. De doelgroep zijn kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die een verblijfsvergunning hebben en nog niet of nauwelijks Nederlands spreken. De gemeente draagt financieel bij aan de ondersteuning van deze klassen. Kinderen leren in de klassen Nederlands, volgen gelijktijdig lessen in reguliere klassen en stromen zo snel mogelijk volledig door naar een reguliere klas. Tussentijdse in- en uitstroom is dus mogelijk. De kleine klassen zorgen ervoor dat er voldoende aandacht is voor ieder kind en inzet van een onderwijsassistent indien nodig.

Integrale kindcentra (IKC's)

Een integraal kindcentrum (IKC) is een voorziening voor kinderen van 0 tot 13 jaar, waar zij gedurende de dag aanwezig zijn om te leren, spelen en te ontwikkelen.

Het uiteindelijke doel is om binnen een IKC een vloeiende overgang tussen onderwijs en opvang te creëren en zo mogelijk hierbij ook activiteiten te betrekken op het gebied van

ondersteuning en de bredere ontwikkeling in de vrije tijd. Deze integrale benadering van de (talent-)ontwikkeling en ondersteuning van een kind wordt als een meerwaarde gezien. In Zoetermeer zijn inmiddels meer dan twintig IKC's in ontwikkeling, die aan de hand van de visie genaamd het '20-puntenplan' invulling geven aan het concept. Het puntenplan zal door onderwijs en kinderopvang in de eerste helft van 2019 geactualiseerd worden om de toekomstvisie verder in te vullen. De samenwerking tussen het netwerk rondom de scholen en kinderopvangorganisaties wordt hierdoor nog verder verbeterd.

Mentorprojecten

• **Het mentorproject (basisonderwijs)**

Kinderen uit de hoogste groepen van het basisonderwijs hebben een jaar lang een mentor, die hen een extra steuntje in de rug geeft, waardoor hun ontwikkeling in het algemeen en hun taalontwikkeling in het bijzonder wordt gestimuleerd. Wekelijks ondernemen deze leerlingen activiteiten met hun mentoren (jongvolwassenen).

• **'School's Cool' (voortgezet onderwijs)**

Dit project wordt uitgevoerd door Jong Perspectief. Het project biedt preventieve ondersteuning aan gemotiveerde jongeren die van de basisschool naar het voortgezet onderwijs gaan. Leerlingen die geen ideale thuissituatie hebben, worden gekoppeld aan een vrijwillige mentor die wekelijks bij de leerling thuis helpt met huiswerk en studievaardigheden. Daarmee wordt tevens verbinding gemaakt met het stimuleren van ouderbetrokkenheid. De begeleiding duurt 1,5 jaar vanaf het einde van groep 8 tot halverwege het tweede leerjaar in het voortgezet onderwijs.

2 Stimulerend onderwijs

Stimulerend onderwijs houdt voor ons in dat kinderen in de kinderopvang en in het onderwijs kunnen leren en hun talenten kunnen ontwikkelen in een stimulerende omgeving. Voor- en vroegschoolse educatie vormt, samen met taalbeleid en ondersteunende projecten de hoofdmoot van het Zoetermeerse onderwijsachterstandenbeleid. Gezamenlijk vormen ze de inzet van de gemeente om deze kinderen optimaal te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Kwalitatief hoogwaardige voor- en vroegschoolse voorzieningen

Voor- en vroegschoolse educatie in Zoetermeer vindt plaats in een doorgaande leerlijn van 2 tot 6 jaar. Alle VVE-locaties maken gebruik van een gekwalificeerd VVE-programma dat zich onder andere richt op spraak/taalontwikkeling en uitbreiding van de woordenschat, sociaal-emotionele en creatieve ontwikkeling.

- **VVE-tutoring**

Een belangrijk aspect van het programma is de inzet van een tutor op de VVE-locaties. Dit is een speciaal aangestelde professional die werkt met individuele of kleine groepen kinderen die deze ondersteuning nodig hebben.

- **Kwaliteit VVE-professionals**

Kwaliteit in de VVE is onlosmakelijk verbonden met de kwaliteit van de professional op de groep. Wij hebben de afgelopen periode subsidie beschikbaar gesteld om alle pedagogisch medewerkers, die werken op een VVE groep, te toetsen op het taalniveau 3F. Als het nodig was, hebben de medewerkers een taaltraject gevolgd om het gewenste niveau te halen. Daarnaast subsidieert de gemeente andere deskundigheids-trajecten voor professionals, gericht op het verder verbeteren van de kwaliteit van VVE.

Armoedebeleid: Impuls Klijnsma-middelen

In 2017 heeft het Rijk structurele middelen beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede. Zoetermeer zet deze middelen in om het netwerk te versterken rondom kind, gezin, kinderopvang en school.

- **Schoolreisbijdrage**

Scholen worden ondersteund in de kosten voor schoolreisjes om te voorkomen dat kinderen om financiële redenen niet mee kunnen.

- **Signalering armoede door schoolmaatschappelijk werk in internationale schakelklassen (voortgezet onderwijs)**

In internationale schakelklassen zitten kinderen die niet lang in Nederland wonen, weinig of geen Nederlands spreken en vaak uit gezinnen komen waar er weinig geld is. Soms hebben deze kinderen intensievere begeleiding en extra aandacht nodig vanwege nare (traumatische) ervaringen. Het schoolmaatschappelijk werk (smw) zorgt voor doorverwijzing en begeleiding rondom het kind en het gezin, zodat schoolprestaties er niet onder lijden.

3 Sterke netwerken

Via sterke netwerken kunnen jongeren hun horizon verbreden en zich verder ontwikkelen. De investering in sterke netwerken slaat ook op de diverse betrokken partners die om het kind of leerling én zijn ouders heen staan.

Brede school, naschoolse activiteiten voor een brede ontwikkeling

UNICOZ en OPOZ zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Brede School. Zoetermeer op de VVE-scholen en werken daarbij samen met veel partijen: zoals

kinderopvang en circa 25 aanbieders van verschillende cursussen en activiteiten. Met het Brede Schoolprogramma is een uiteenlopend aanbod van cultuur, sport, natuur en milieu, techniek en wetenschap, creativiteit en welzijn voor jeugd, jongeren en hun ouders beschikbaar. De activiteiten worden op schoolniveau aangeboden, zo dicht mogelijk bij de woon- en leefwereld van de kinderen.

Verlengde schooldag

Op de Florence Nightingale school is de verlengde schooldag gerealiseerd waarbij alle leerlingen drie uur per week langer op school aanwezig zijn en op verschillende ontwikkelingsgebieden activiteiten krijgen aangeboden. Daarnaast worden er, vanuit het Brede Schoolbeleid, extra activiteiten aangeboden op de VVE-scholen, gericht op de brede ontwikkeling van het kind.

Piëzo Talentenacademie

Sommige kinderen missen mogelijkheden om op een speelse manier hun talenten te ontwikkelen. De Talentenacademie is door Piëzo opgezet om kinderen te helpen hun talenten te ontwikkelen en hun (toekomst)perspectief te verbreden. De Talentenacademie biedt kinderen in de leeftijd van ongeveer negen tot en met veertien jaar kansen om zich te oriënteren op een breed palet aan sectoren en beroepen en het ontwikkelen van beroepsvaardigheden (21st century skills). Het programma wordt het gehele jaar op twee middagen per week na schooltijd aangeboden. Dit gebeurt in samenwerking met inspirerende vrijwilligers die werken in de sectoren en als stimulerende rolmodellen fungeren. Er wordt samengewerkt met het onderwijs om kinderen toe te leiden naar de Talentenacademie als die dit van huis uit niet meekrijgen.

Ouderbetrokkenheidsprogramma's en stimuleren leesopvoeding

- **Ouderkamers**

Op alle VVE-scholen zijn 'ouderkamers' georganiseerd waar ouders diverse activiteiten uitvoeren om hen te betrekken bij de school en het VVE-aanbod. Ouders krijgen op de ouderkamer informatie over wat de kinderen leren en ze kunnen eventuele opvoedvragen stellen. De ouders op de ouderkamers zijn getraind en worden begeleid door Stichting Piëzo.

- **De VoorleesExpress**

De VoorleesExpress wordt uitgevoerd door Stichting Piëzo. Vrijwilligers lezen voor in gezinnen thuis met als doel taalachterstanden bij kinderen te verminderen en ouders praktische handvatten te bieden om het voorlezen door de ouders/verzorgers zelf verder voort te zetten.

Taalactiviteiten bibliotheek

- **De Bibliotheek op School**

Door het realiseren van bibliotheken op school (dBos) is er meer aandacht voor het bevorderen van het leesplezier en mediawijsheid op school en thuis. De activiteiten zijn bedoeld voor alle leerlingen, maar met name voor de leerlingen met een achterstand is het bevorderen van het leesklimaat extra belangrijk. Via de Bibliotheek op School worden daarnaast maatwerktrajecten opgezet om ouders te begeleiden bij een positieve leesopvoeding van hun kinderen, bijvoorbeeld in aansluiting op andere leesopvoedingsprojecten zoals de VoorleesExpress.

- **BoekStart**

Boekstart is activiteit is onderdeel van de landelijk ontwikkelde doorgaande leeslijn 'Kunst van Lezen' en wordt aangeboden door de bibliotheek met als doel om kinderen van 0 tot 4 jaar en hun ouders van boeken te laten genieten. De ouders ontvangen voor hun kind een boekstartkoffertje, gratis lidmaatschap voor de bibliotheek voor hun kind en tips over boekjes en voorlezen.

- **Interactief voorlezen/leesopvoeding thuis**

In iedere bibliotheekvestiging wordt wekelijks voorgelezen aan peuters en hun (groot) ouders. Deze laagdrempelige (gratis) activiteiten worden druk bezocht.

Armoedebeleid

- **Kinderopvang op sociaal-medische indicatie**

Er is extra geld uitgetrokken om ervoor te zorgen dat kinderopvang op basis van sociaal-medische indicatie toegankelijk blijft. Dit draagt eraan bij dat kinderen even weg zijn uit de stress van thuis en in een andere omgeving kunnen spelen en leren.

- **Kindpakket**

Inkomensondersteunende voorzieningen vanuit het armoedebeleid dragen er toe bij dat schoolgaande kinderen uit gezinnen met een laag inkomen kunnen meedoen. Dit is mogelijk via diverse voorzieningen binnen het Kindpakket. De Zoetermeerpas maakt daar deel van uit. Voor kinderen kunnen goederen worden aangeschaft zoals een computer, fiets, schoolspullen of kan huiswerkbegeleiding ingezet worden. Ook wordt deelname aan sport- en culturele activiteiten met een financiële bijdrage gefaciliteerd.

Bijlage 2: Achtergrondinformatie bepaling nieuwe peuteraanbod in Zoetermeer

1. Bepaling doelgroep peuteraanbod

De gemeente heeft in het kader van de bestuursafspraken met het Rijk de verplichting om een peuteraanbod te realiseren voor peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag. Deze peuters kunnen in Zoetermeer terecht op een speel(taal)huis. Om zoveel mogelijk peuters te bereiken kunnen hier ook peuters terecht die wel recht hebben op kinderopvangtoeslag, maar geen gebruik maken van gastouderopvang of een kinderdagverblijf.

2. Bepaling van de doelgroep voor voorschoolse educatie

Elk kind met een verhoogd risico op onderwijsachterstanden moet gebruik kunnen maken van voorschoolse educatie. Binnen de huidige definitie is het al mogelijk om alle kwetsbare peuters een voorschoolse educatie aanbod te bieden. Het voorstel is daarom om deze definitie de komende jaren te blijven hanteren. Dit houdt in dat een peuter binnen de doelgroep voor voorschoolse educatie valt als deze een doelgroep indicatie van het consultatiebureau heeft op grond van:

- een taalontwikkelingsachterstand: bepaling volgens (verrijkt) Van Wiechenschema;
- een (taal) ontwikkelingsarme thuissituatie;
- een achterstand in de sociaal-emotionele ontwikkeling.

De gemeente kan er ook voor kiezen om alle peuters onder de VVE doelgroep te laten vallen. De gemeente mag namelijk zelf de doelgroep definitie bepalen. Wanneer alle peuters onder de doelgroep zouden vallen, moet er voor alle circa 2.750 peuters een aanbod beschikbaar komen met 960 uur voorschoolse educatie. Voordeel is dat er minder gemeentelijke middelen nodig zijn, omdat het grootste deel van de kosten vanuit de Rijksbijdrage betaald kunnen worden. Toch is deze optie niet wenselijk omdat de Rijksmiddelen niet uitsluitend ingezet zouden worden voor de doelgroep waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk de peuters met (een verhoogde kans op) onderwijsachterstanden. Ook zou er een onwenselijke verschuiving op kunnen treden van de kinderdagopvang naar het peuteraanbod, als de gemeente er voor kiest om extra dagdelen voorschoolse educatie gratis beschikbaar te stellen aan de peuters zonder doelgroep indicatie.

3. Extra inzet van uren HBO geschoolde medewerkers op de groep

De specifieke wettelijke eisen voor de extra uren hbo-geschoolde medewerkers op de groep zijn op dit moment nog niet bekend. Zodra hier meer duidelijkheid over is maken de betrokkenen nadere afspraken over deze wetswijziging.

4. Groepsgrootte

De groepsgrootte op de speel(taal)huizen in Zoetermeer is op dit moment maximaal 14 kinderen. Wettelijk mag een peutergroep uit maximaal 16 kinderen bestaan. Het voorstel is om de maximale groepsgrootte te verhogen naar maximaal 16 kinderen. Dit is gelijk aan het aantal peuters in de kinderdagopvang en zorgt voor een verdere harmonisatie. De aanbieders krijgen de mogelijkheid te variëren in groepsgrootte en zo maatwerk te leveren, afhankelijk van de wijk en de ondersteuning die de kinderen in de groep nodig hebben.

5. Peuteraanbod en voorschoolse educatie aanbod op maat in de wijk

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om voldoende en goed gespreid aanbod aan te bieden in de stad. Maatwerk per wijk is hierbij belangrijk. Het aanbod wordt zo flexibel mogelijk ingericht. In wijken waar veel doelgroepkinderen wonen kan de groepsgrootte worden aangepast en wordt het mogelijk om, naast de voorschoolse educatie, extra ondersteuning aan te bieden. Deze extra ondersteuning kan onder andere bestaan uit het inzetten van een VVE- tutor of een VVE-coach.

6. Voorkomen van segregatie

Een van de doelstellingen van het onderwijsachterstandenbeleid is het voorkomen van segregatie. Kinderen leren veel door samen te spelen en te imiteren. In gemengde groepen leren de kinderen makkelijker van elkaar. Door zowel doelgroep peuters als reguliere peuters gezamenlijk in een groep te plaatsen, maak je geen onderscheid tussen peuters. Dit sluit goed aan bij de wijze waarop ook het basisonderwijs werkt. In het basisonderwijs wordt ook geen onderscheid gemaakt tussen kinderen op basis van een mogelijke onderwijsachterstand. Het is daarbij belangrijk dat de doelgroep peuters wel in beeld blijven, onder andere vanwege de overdracht naar de basisschool.

7. Startleeftijd

De gemeente bepaalt, samen met de aanbieders, de startleeftijd van de peuters. Op basis van de bestuursafspraken en de wettelijke eisen vanuit het onderwijsachterstandenbeleid heeft de gemeente de verplichting om in ieder geval een aanbod van tot vier jaar aan te bieden. In de huidige situatie kunnen peuters al met 2 jaar starten. De aanbieders van het

aanbod hebben aangegeven dat het behouden van een startleeftijd van 2 jaar wenselijk is. Peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie hebben vaak op de leeftijd van 2 jaar al een achterstand in de ontwikkeling. Door met 2 jaar te starten voorkomen we dat deze achterstand zich uitbreidt en is er meer tijd om aandacht te hebben voor het verkleinen van deze achterstand. Dit vergroot de effectieve inzet van voorschoolse educatie. Daarnaast is er meer tijd om problematieken en zorg rondom een peuter en of het gezin in kaart te brengen. Vroegtijdige inzet van ondersteuning en zorg kan zwaardere zorg op een later moment voorkomen of verminderen. Een groot deel van de peuters heeft door samenhangende problemen in de ontwikkeling, opvoeding of omgeving langer dan de gemiddelde tijd (twee maanden) nodig om zich veilig te gaan voelen in de groep. Dit veilig voelen, is een voorwaarde voor een kind om zich te kunnen ontwikkelen.

8. Het aanbod, verdeeld over het aantal dagdelen en weken

Gemeenten moeten in totaal 960 uur voorschoolse educatie aanbieden aan doelgroep peuters tussen de tweeënhalf en vier jaar. Per dag mag maximaal 6 uur voorschoolse educatie meetellen voor deze norm. Er zijn diverse mogelijkheden om deze uren aan te bieden. Zo kunnen deze uren in de 40 schoolweken per jaar aangeboden worden, of ook een deel in de schoolvakanties. Daarnaast kan het aantal uur in 3 dagdelen, 4 dagdelen of 5 dagdelen aangeboden worden. De aanbieders hebben aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar het aanbieden van 4 uur per dagdeel, 4 dagdelen per week, verdeeld over 40 weken per jaar. Dit aanbod is gelijk aan de berekening van het Rijk en is qua duur optimaal. Wanneer een dagdeel langer duurt is deze minder effectief. Daarnaast is herhaling gedurende de week erg belangrijk. Ook voor de verhouding tussen rust, verwerking en thuis zijn en actief leren in de opvang is deze verdeling voor peuters prettig. Tijdens de vakantieweken merken we dat de aanwezigheid van peuters lager is. Door in de vakanties geen voorschoolse educatie aan te bieden verhogen we het daadwerkelijke gebruik van de voorschoolse educatie. Ook wordt er zoveel mogelijk aangesloten op de schooltijden voor ouders met kinderen op de basisschool.

De nieuwe indeling van dagdelen heeft ook consequenties voor het aanbod aan reguliere peuters, wanneer gekozen wordt voor een geïntegreerde voorziening. De reguliere peuters komen 2 dagdelen per week. Het is pedagogisch gezien niet wenselijk om ze minder uren te laten komen, omdat zij dan onvoldoende vertrouwd raken met de groep en de werkwijze. Dit staat de ontwikkeling van een peuter in de weg. Wanneer we uitgaan van gecombineerde groepen van doelgroep peuters en reguliere peuters zal het aantal uur dat een reguliere peuter komt gaan toenemen. Nu komen zij 2 dagdelen van 2,5 uur. In de nieuwe situatie komen zij 2 dagdelen van 4 uur. Dit heeft financiële consequenties voor de ouders en voor de gemeente.

9. Financiële toegankelijkheid/ouderbijdrage

De hoogte van de ouderbijdrage mag geen belemmering vormen voor deelname aan een peuteraanbod. Om deze reden wordt er op dit moment al gewerkt met een inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Als ouders onder de bijstandsnorm vallen, kunnen zij in bepaalde situaties bijzondere bijstand bij de gemeente aanvragen voor deze ouderbijdrage. Wij gaan de komende periode met alle betrokkenen in gesprek of er, naast de mogelijkheid voor het aanvragen van bijzondere bijstand, ook mogelijkheden moeten komen voor ouders die hoge schulden hebben en de ouderbijdrage hierdoor niet (meer) kunnen betalen.

De huidige ouderbijdrage per uur voor het peuteraanbod ligt op dit moment iets hoger dan de ouderbijdrage per uur voor kinderdagopvang. In het kader van de harmonisatie en het voorkomen van segregatie is het wenselijk om de inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor kinderdagopvang en het peuteraanbod gelijk te stellen. Dit betekent dat het voorstel is om een inkomensafhankelijke ouderbijdrage voor alle ouders te hanteren, gelijk aan de bedragen in de kinderopvangtoeslagtabel, zoals gehanteerd wordt door het Rijk.

De financiële gevolgen voor de reguliere peuters (zowel degenen die kinderopvangtoeslag ontvangen als degene die hier niet voor in aanmerking komen) zijn beperkt. Het uurtarief blijft vrijwel gelijk, maar het aantal uur per week neemt wel toe. Voor doelgroep peuters verandert het uurtarief wel. Voor de allerlaagste inkomens wordt het iets goedkoper. Vanaf een inkomen van € 45.399 gaan ouders (flink) meer betalen. De ouders/verzorgers van een doelgroep peuter met een inkomen tussen de € 45.399 en € 55.924 per jaar, gaan (op basis van de gegevens in 2019) ongeveer € 15,00 per maand meer betalen. Een gezin met een inkomen boven de € 68.157 betaalt maandelijks ongeveer € 57,00 meer in de nieuwe situatie. Er zijn echter maar weinig doelgroep peuters in de hogere inkomensgroepen.

10. Subsidiering van het aanbod

Voor de ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag (KOT), omdat één of beide ouders niet werken, subsidieert de gemeente een bedrag, gelijk aan de netto kosten van deze KOT-regeling. Bij dagdelen van 4 uur per dag komen de doelgroep peuters 2 dagdelen (dus totaal 8 uur) extra. Om er voor te zorgen dat de ouders hier geen financieel nadeel van ondervinden, is het voorstel om deze extra dagdelen volledig te subsidiëren vanuit de Rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden en daarmee gratis te maken voor ouders. Wanneer de aanbieders financieel goed kunnen onderbouwen dat de

vergoeding vanuit de kinderopvangtoeslag regeling onvoldoende is, gaan de gemeente en de aanbieders hierover in gesprek. De gemeente kan besluiten, binnen de beschikbare budgetten, de eventuele extra kosten ten opzichte van de KOT-regeling ook te subsidiëren vanuit de Rijksbijdrage. Voor 2019 is de verwachting dat het aanbod binnen de vergoedingen van de KOT-regeling te realiseren is.

Er zijn qua financiering vier verschillende soorten groepen peuters te onderscheiden:

1: Doelgroep peuters

- 1.a met recht op kinderopvangtoeslag
- 1.b zonder recht op kinderopvangtoeslag

2: Reguliere peuters

- 2.a met recht op kinderopvangtoeslag
- 2.b zonder recht op kinderopvangtoeslag

Reguliere peuters, met recht op kinderopvangtoeslag (1.a)

Voor de peuters die onder deze groep vallen ziet de financiering er als volgt uit:

- Inkomensafhankelijke ouderbijdrage over 8 uur per week, via de KOT-regeling

Reguliere peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag (1.b)

Voor de peuters die vallen onder deze groep ziet de financiering er als volgt uit:

- Inkomensafhankelijke ouderbijdrage over 8 uur per week, gelijk aan de KOT-regeling
- De overige kosten van het aanbod van deze 8 uur per week subsidieert de gemeente uit lokale middelen.

Doelgroep peuters, met recht op kinderopvangtoeslag (2.a)

Voor de peuters die vallen onder deze groep ziet de financiering er als volgt uit:

- Inkomensafhankelijke ouderbijdrage over 8 uur per week, via de KOT-regeling
- De kosten voor de 2 extra dagdelen (8 uur) subsidieert de gemeente uit de Rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden

Doelgroep peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag (2.b)

Voor de peuters die vallen onder deze groep ziet de financiering er als volgt uit:

- Inkomensafhankelijke ouderbijdrage over 8 uur per week, gelijk aan de KOT-regeling
- De overige kosten van het aanbod voor 8 uur subsidieert de gemeente uit de Rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden
- De kosten voor de 2 extra dagdelen (8 uur) subsidieert de gemeente uit de Rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden

Bijlage 3: Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Er bestaan verschillende vormen van kinderopvang in Nederland. De verschillende vormen zijn hieronder kort weergegeven.

- **Kinderdagverblijf:** Een locatie waar tussen 07.00 uur en 19.00 uur opvang wordt geboden aan kinderen in de leeftijd tot vier jaar op een speciaal daarvoor ingerichte locatie. De opvang is primair bedoeld als arbeidsmarktinstrument. Wanneer beide ouders werken, in een re-integratie- of inburgeringstraject zitten of een sociaal medische indicatie hebben, kunnen de kinderen hier opgevangen worden.
- **Buitenschoolse opvang:** Opvang van kinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar op een speciaal daarvoor ingerichte locatie. De opvang vindt buiten de schooltijden en in de vakanties plaats. De opvang is primair bedoeld als arbeidsmarktinstrument. Wanneer beide ouders werken, in een re-integratie- of inburgeringstraject zitten of een sociaal medische indicatie hebben, kunnen de kinderen hier opgevangen worden.
- **Gastouderopvang:** Opvang in een gezinssituatie, het woonadres van een gastouder of van de ouder(s), die tot stand komt door bemiddeling van een gastouderbureau en die betrekking heeft op maximaal vier tot zes kinderen. Ook deze opvang is primair bedoeld als arbeidsmarktinstrument.
- **Voormalige peuterspeelzaal/peuteraanbod/ voorschoolse voorziening/speel(taal) huis:** Dit aanbod kent verschillende benamingen. In Zoetermeer spreken we op dit moment over Speeltaalhuizen en Speeltaalhuizen. Op de speeltaalhuizen wordt voorschoolse educatie aangeboden. Op de speelhuizen wordt alleen een lichte variant van voorschoolse educatie aangeboden. Op beide voorzieningen kunnen peuters van twee tot vier jaar een paar uur per dag terecht voor een aanbod gericht op de ontwikkeling van peuters. Het belangrijkste doel is om de peuters spelenderwijs voor te bereiden en met zo min mogelijk achterstand toe te leiden naar de basisschool. Deze opvang is niet primair bedoeld als arbeidsmarktinstrument, maar is bedoeld om de ontwikkeling van peuters te stimuleren.
- **Voorschoolse educatie (VE):** Maatregelen die er op gericht zijn om onderwijsachterstanden bij jonge kinderen van circa twee tot vier jaar te verminderen en te voorkomen. Deze maatregelen worden primair ingezet op de speeltaalhuizen: onder andere door middel van het voorschoolse educatie aanbod en VVE tutoring. Daarnaast wordt ook een deel ingezet in kinderdagverblijven door middel van VVE coaching. Om als peuter voor voorschoolse educatie in aanmerking te komen geeft het consultatiebureau (Jeugdgezondheidszorg) een indicatie af.